נועם אלימלך — פקודי

אלה פקודי המשכן כו'. הנה התורה [י"ל] לכמה פנים, ונראה לפרש דהנה גדולה מעשה הצדקה, הנותן צדקה לצדיק השלם שעושה יחוד במדות העליונות, כידוע שיש שני מדות צדיק וצדק, וע"י הצדיק המקבל את הצדקה הוא מעלה את הה' אחרונה שהיא איתנו בגלותינו למדת צדק ונעשה צדקה, ואז העולם מלא ושבע כל טוב שפע וברכה ורחמים וחיים ובני ומזוני ושלום עד אין קץ ותכלית הנשפע ע"י הצדיק המקבל את הצדקה, וע"י הולכת ההשפעה לכל העולם לכל אחד ואחד די מחסורו והצטרכותו. וזה מרומז בפסוק "ונתנו איש כופר כו'", מלת ונתנו האותיות למפרע הוא ג"כ ונתנו כנ"ל, שע"י הצדקה בא צדקה לעולם:

והנה יש שלש מדרגות צדיקים. יש צדיק שאינו משגיח לחשוב בקבלתו הצדקה לטובת והנאת עצמו, אלא כל כוונתו הוא כדי שיושפע עי"ז שפע טובה לכל ישראל, ותמיד נפשו ורצונו הטוב משתוקק לראות בשמחת ישראל שלא יחסר להם כל טוב, אבל מה שנוגע לו להצטרכותו אינו משגיח כלל וכלל והכל בעיניו כאילו ביתו מלא ומוכן כל טוב, וזה הצדיק נקרא בשם דוכרא אף שהוא מקבל, כי כל כוונתו ובקשתו אינו אלא כדי להשפיע, וזה הוא הזיווג הידוע שיש זיווג מיניה וביה. ויש צדיק המקבל צדקה וכוונתו ג"כ להנאת עצמו כדי מזונותיו ופרנסתו, וזה נקרא בשם נוקבא מחמת שכוונתו ג"כ לקבל. והצדיק הזה ג"כ עושה יחוד להשני מידות הנ"ל ע"י קבלה לידו הצדקה.

וזהו "וכל איש אשר נמצא אתו תכלת וארגמן", דהיינו הצדיק הנקרא בשם דוכרא כנ"ל שכל הצטרכותו כאילו נמצא אצלו הכל מוכן, "תכלת וארגמן" רמז לכל מיני טובה, ואין כוונתו רק להשפיע: "הביאו" ר"ל צדיקים כאלו הם מביאים תמיד שפע רב כל טוב לעולם. "וכל אשה" ר"ל הצדיק השני הנקרא בשם נוקבא כנ"ל, רק שהוא "חכמת לב" היינו בעבודת הבורא ית' ובתורתו הקדושה לעשות נחת רוח ליוצרו. "בידיה טוו" ר"ל ע"י ידיה שמקבל הצדק לידו הוא ג"כ ממשיך השפעה, "ויביאו מטוה" היינו השפעה. "תכלת וארגמן" רמז לכל מיני השפעות.

ג' "וכל הנשים אשר נשא לבן אותנה בחכמה", ר"ל הצדיק שיש לו נשיאת לב בחכמה עליונה, אף שכוונתו לקבל ונקרא ג"כ בשם נוקבא, "טוו את העיזים" ר"ל רמז כצמר ששורשו הוא מן העיזים כך הצדיק הזה מושך השפעה מהשורש:

וזהו "ואלה פקודי המשכן" רמז לשלש צדיקים הנ"ל, "פקודי" פי' מה שהצדיק פוקד את כל אדם בהשפעה טובה יש בהם שלש מדרגות, א' "המשכן" הוא מלשון המשכה שממשיך השפעה ע"י קבלת הצדקה לידו ועושה יחוד בשני מדות הנ"ל וזהו המשכן בה"א. ב' "משכן" רמז לצדיק השלם והגמור כנ"ל זה נקרא בשם דוכרא כנ"ל, ונקרא בלשון סתום ונעלם מחמת שאינו משגיח על עצמו כאילו אינו בעולם ועושה יחוד מיניה וביה, "העדות אשר פוקד על פי משה ואהרן" שהיו משתוקקים תמיד להשפיע לישראל ולא היה כוונתם והשגחתם על עצמם.

וזהו "ויאמר ה' אל משה פסל לך", ודרשו חז"ל הפסולת יהיה שלך כו', ויש לכוון פי' הגמרא שהשי"ת אמר למשה כל מה שנוגע לך לפרנסתך להצטרכותך יהיה בעיניך כפסולת המאכל הנדחה מן הגוף, שלא תשגיח על הנוגע לך: מכאן נתעשר משה, פי' שמשה רבינו ע"ה עשה כאשר אמר לו השי"ת והיה כל כוונתו

שיהיו מלאים ושבעים כל טוב, וזה היה כל עושרו שראה בעושרם וטובתם: ג' "עבודת הלוים" היינו הצדיקים הקטנים הנלווים אל ה' לעבודתו, גם הם משפיעים שפע ברכה וחיים לעולם ולכל ישראל.

ויעש למזבח מכבר כו', ומתחילה נפרש הפסוק "ויאמר ד' אל משה עשה לך שרף ויעש משה נחש הנחושת", והנה זה צריך ביאור להבין למה שינה משה: ואקדים לך לפרש במה שדקדקו קמאי בראשית ברא וכו' מתחילה עלה במחשבה לבראו במדת הדין כו', וחלילה לנו לחשוב על הקב"ה האחד האמתי הפשוט שיהא חלילה איזה שינוי אצלו. אך העיקר הוא כך, באמת שצריך האדם לעבוד את הבורא בכל אופני אופנים לבלתי יחטא לפניו חלילה בשום עבירה ונדנוד חטא, והקלה שבקלות יהיה בעיניו כחמורות, וזה הצדיק היה יכול להתקיים אף ע"י מדת הדין, וזה שורת הדין נותן שיהא האדם כך, אבל בני עליה המה מועטים שיהיו יכולים לעמוד נגד שורת הדין, ולכן היה צריך לשתף מדת הרחמים, ובאמת בתחילה ראה הקב"ה באחד השני מדריגות, היינו צדיק מעיקרא ומדרגות בעל תשובה, וזהו מתחילה עלה במחשבה כו', ר"ל מהתחלת הבריאה עלה במחשבה לבראו במדת הדין קאי על הצדיק שיכול להתקיים ע"פ שורת הדין, וראה שאין העולם מתקיים מחמת שטבע הבריאה בלתי אפשרי להיות כולם צדיקים כאשר כתבתי במקום אחר, ושיתף מדת הרחמים, אבל באמת חישב וראה הכל ביחד בלי שום השתנות חלילה, וזהו "אני ה' אלקיכם אמת", ר"ל מי שהולך באמת בעבודת הבורא ית' שלא יחטא חלילה, אף המדת הדין הוא רחמים אצלו ואין לו להתיירא ממדת הדין, וזהו "אני ד' קודם שיחטא האדם ואחר שיחטא", דקודם שיחטא גם הדין הוא רחמים, ואף אחר שיחטא אני ד' הרחמים, וזהו "ועשו לי מקדש" כו', שבית המקדש שלמעלה מכוון כנגד בית המקדש שלמטה, וכשאדם מקדש עצמו למטה עושה מקדש להשי"ת ב"ה.

וזהו "ועשו לי מקדש", אימתי, "ושכנתי בתוכם", היינו כשיקדשו עצמם למטה שאז אני שוכן בתוכם, אז עושין לי מקדש למעלה.

וזהו "עשה לך שרף", ר"ל בני אדם השורפים בקדושתם וכרשפי אש התלהבותם, בוודאי הצדיקים הללו עליהם נאמר ותגזר אומר וכו', "ושים אותו על נס" פי' שתשים את הצדיק הזה לנס לעולם, שיבינו הכל שכל פעולותיו ומעשיו הכל מעשה ניסים, וזהו "כל הנשוך" ר"ל כל מי שיש לו נשיכה, דהיינו שחסר לו איזה דבר הן רפואה והן מזוני חיי בני, "וראה אותו וחי" תיכף בראיה כל דהוא בעלמא ימשיך לו הצדיק הנ"ל הכל. ומשה רבינו ע"ה ראה שבני עליה המה מועטים "ויעש משה נחש הנחושת" ופרש"י ז"ל לשון נופל על הלשון, י"ל הפירוש כך, נחש הוא השטן הוא היצר הרע העולה ומקטרג, וראה משה רבינו ע"ה לעשות נגדו נחושת, שאף מי שאינו כ"כ צדיק כנ"ל, ולזה מרמז נחושת, שהנחושת של נדבת המשכן היה מכפר על מעשה נחש, שגם הצדיק כזה יהיה יכולת בידו לפעול הכל, ולא היה משנה משה מדברי הקב"ה, כי כן היה כוונת הבריאה בתחילה כנ"ל.

וזהו "ויעש למזבח מכבר מעשה רשת נחושת", ר"ל מכבר פי' כוברו בכברה לראות את מעשה הצדיק דמעיקרא ובני עליה המה מועטים, ולכן עשה ופעל שגם הצדיק שאינו בבחינה גדולה כ"כ גם הוא יכול לפעול הכל, ויהיה שיעור הכתוב כך, "ויעש למזבח" ר"ל למען יהיה מזבח כפרה, "מכבר" ההכרחי לראות מעשה הצדיק הגמור, "נחושת מעשה רשת" ר"ל ומחמת שרוב בני אדם נלכדים במצודת ורשת הנחש היצה"ר, עשה ופעל שגם הצדיק המרומז בשם נחושת יפעול הכל כנ"ל, וק"ל.